

Magnet za nove investicije

Piše: Igor Isailović

Pravna sigurnost, efikasnost uprave i sudstva najvažniji su preduslovi za nove investicije u Srbiji. A nove investicije jesu preduslov za uključenje Srbije u evropske i svetske integracije. Nažalost, malo je dobrih primera koje bismo mogli da preporučimo domaćim i stranim investitorima. Možda je upravo to razlog zašto je nivo investicija u našoj zemlji, i pored idealnog geopolitičkog položaja naše zemlje, na veoma skromnom nivou.

Problem nedovoljnih investicija je lako rešiv uz dobru volju građana i vlasti, a uz nevelike pravne korekcije. Problemi koju našu zemlju neretko diskvalifikuju u konkurenciji drugih zemalja jesu: nivo korupcije, nedovoljna efikasnost uprave i sudstva i nepoštovanje ljudskih prava. Ukoliko se Srbija efikasno i trajno izbori sa navedenim problemima, ubeđeni smo da će se uključiti u evropske i svetske integracije kao moguću „raj“ za nove investicije.

Borba protiv korupcije

Osnovna greška u dosadašnjoj borbi protiv korupcije jeste to što se ta borba vodila kampanjski, a ne kontinuirano. Rezultat takve borbe, osim „ekskluzivnih“ novinskih članaka i lišavanja slobode izvesnog broja ljudi bez adekvatnih dokaza, nažalost, nije sniženje nivoa korupcije i povratak poverenja građana u organe vlasti. Od građana, ali ni Predsednika države, nije potrebno tražiti konsenzus za borbu protiv korupcije, jer konsenzus postoji i on je evidentan. Potrebno je iskoristiti postojeći pravni okvir, preduzeti korake u okviru postojećih propisa i, uz manje korekcije pozitivnog prava, uspeh u borbi protiv korupcije je nadohvat ruke.

Prvo i osnovno jeste da zakoni i podzakonski akti moraju sadržati pravne norme, a ne samo dispoziciju. Naime, pravna norma se sastoji od dispozicije i sankcije. Dispozicija predstavlja određeno pravilo ponašanja dok se sankcijom kažnjava onaj koji krši dispoziciju. Problem na-

šeg zakonodavstva jeste što se propisi koji regulišu pravila ponašanja upravnih i sudskih organa sastoje samo od dispozicije. Upravo je to jedan od razloga visokog stepena korupcije, zato što ne postoji sankcija protiv sudije ili državnog službenika ukoliko o vašem zahtevu ne odluči blagovremeno. Naravno, u ovom kontekstu pod sankcijom se ne podrazumeva krivičnopravna ili prekršajna sankcija, već „disciplinska“ i građanskopravna sankcija. Okolnost da efikasnost, a ponekada i kvalitet, odlučivanja državnog službenika ili sudije, zavisi od dobre volje postupajućeg organa, jeste plodonosno tlo za korupciju. Zakonske izmene bi trebalo da budu usmerene u pravcu uvođenja sankcija za sudije i službenike organa uprave, za slučaj

Procedura za dobijanje poreske klauzule na ugovor o kupoprodaji nepokretnosti traje i do 30 dana

da blagovremeno ne odluče o zahtevu stranke. Jedan od najboljih primera delotvornosti takvog rešenja jeste propis koji reguliše postupak pred Agencijom za privredne registre. Naime, nave-

denim propisom predviđeno je da ukoliko organ ne odluči u roku od 8 dana, smatraće se da je predmet pozitivno rešen. Upravo je ova odredba izdvojila po efikasnosti ovu državnu instituciju iz klišeja državne birokratije.

Takođe vlada mišljenje da bi tzv. „antidatiranje“ odluka od strane sudija, organa uprave, prekršajnih organa, trebalo kvalifikovati kao krivično delo falsifikovanja, jer se ovaj manir koristi kako bi sudije i organi uprave, a posebno prekršajni organi sebe predstavili kao efikasne, što nije slučaj jer odluke navedenih organa dobijamo sa zakašnjenjem od oko godinu dana. Osim navedenih izmena najvažnije bi bilo da se

ukine krivično delo davanje mita i čak ponuditi nagradu za onog ko je dao mito ukoliko otkrije državnog službenika ili sudiju koji je primio mito. Na ovaj način ne bi bilo zatvorenog kru-

ga tišine, već bi država imala mogućnosti da na pravi način aktivira pravni institut „agenta provokatora“. S druge strane, većina učinjenih krivičnih dela davanja i primanja mita, izvršena je zbog radnji koje bi organi uprave ili sudije trebalo da izvrše u okviru svog redovnog posla, bez kršenja bilo kog propisa - popularno nazvano „ubrzanje rešavanja predmeta“.

Bolja efikasnost uprave i sudstva

Pravni mehanizam za bolju efikasnost uprave i sudstva upravo je isti kao mehanizam za borbu protiv korupcije.

Činjenica da organi uprave i sudovi nisu vremenom ograničeni da odgovore na zahteve strana-ka, a pritom nisu ni dobro materijalno motivisani za rad, osnovni su razlog zbog opšteg mišljenja da su državni organi apsolutno neefikasni.

Nije potrebno tražiti konsenzus za borbu protiv korupcije, jer konsenzus postoji i on je evidentan. Potrebno je iskoristiti postojeći pravni okvir, preduzeti korake u okviru postojećih propisa i uz manje korekcije pozitivnog prava, uspeh u borbi protiv korupcije je nadohvat ruke.

Naime, teško je bilo kome iz razvijenog sveta objasniti kako je moguće:

- da se za izvod iz zemljišnih knjiga čeka više od 7 dana
- da se za uknjižbu prava u javnim registrima nepokretnosti čeka više od godinu dana, kada je efikasnost u postupku uknjižbe osnovne pravne sigurnosti
- da parnice traju u proseku više od 5 godina
- da se za overu jednog akta pred sudom u velikim gužvama čeka i po 2 sata, bez obzira da li je to bilo kakva izjava ili više milionski ugovor
- da je za osnivanje privrednog društva potreban samo jedan dan a da se nakon toga za PIB čeka više od 10 dana
- da poreska procedura za dobijanje poreske klauzule na ugovor o kupoprodaji nepokretnosti traje i do 30 dana (potsećamo da je to preduslov za uknjižbu prava svojine u registrima nepokretnosti)

Sve ove, ali i brojne druge probleme zbog kojih se investitori teško odlučuju ili se zbog njih i ne odluče da ulažu u našu zemlju, potrebno je pre svega u javnoj i široj diskusiji evidentirati i pronaći efikasna rešenja koja bi značajno izmenila sliku o pravnom sistemu Srbije. Efikasnost bi bila mnogo veća ukoliko bi se:

- poboljšao materijalni položaj sudija i zaposlenih u organima uprave

- uvele sankcije za neefikasnost u radu sudija i zaposlenih u organima uprave, sa mogućnošću sniženja zarade, premeštaja na drugo radno mesto, razrešenja ili merom prestanka radnog odnosa
- što pre doneo Zakon o javnom beležniku - Notaru
- ukinula odredba koja propisuje da dokaz o plaćenom porezu na prenos apsolutnih prava jeste uslov za uknjižbu prava svojine (ova odredba svojevremeno proglašena za neustavnu)

Potrebno je pojednostaviti postupke pred organima uprave, tako da stranke ne budu servis zaposlenima u organima uprave, već obrnuto (kao što je to često proklamovano, bez osnova).

Neophodno je i povezati baze podataka koje koriste državni organi i organi uprave, što bi trebalo da ukloni potrebu da stranka posećuje više različitih organa radi pribavljanja podataka koji su potrebni drugom organu.

Ovi predlozi bi, kao deo sveobuhvatnijeg projekta uređenja pravnog sistema državne uprave i sudstva, doprineli pre svega njihovoj efikasnosti i ekonomičnosti, a samim tim i podizanju rejtinga Srbije u očima potencijalnih investitora. ▣

Autor je advokat, partner Advokatske kancelarije Simeunović-Ikonović-Isailović